

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра організації та економіки фармації

**Силабус навчальної дисципліни**  
**«Медичний та фармацевтичний менеджмент»**

<b>Обсяг навчальної дисципліни</b>	Загальна кількість годин на дисципліну: 120 годин, 4 кредити ЄКТС. Семестр: I I рік навчання.
<b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b>	За розкладом занять. Кафедра організації та економіки фармації Одеса, вул. Маршала Малиновського, 7
<b>Викладач (-і)</b>	В.о. завідувача кафедри, к.фарм.н., доц. Беляєва Оксана Іванівна
<b>Контактна інформація</b>	Довідки за телефонами: Беляєва Оксана Іванівна +380503367875 <a href="mailto:oksana.belyayeva@onmedu.edu.ua">oksana.belyayeva@onmedu.edu.ua</a> Очні консультації: з 13.00 до 15.00 кожної середи Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного вівторка. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

### КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

### АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*Предмет вивчення дисципліни* – закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією в галузі охорони здоров'я, зокрема у фармації.

*Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):*

*Пререквізити:* економіка та організація охорони здоров'я та фармацевтичного бізнесу; інформаційно-аналітична підтримка в управлінні закладами охорони здоров'я; бізнес – планування в сфері охорони здоров'я та фармацевтичному бізнесі; медичне та фармацевтичне право.

*Постреквізити:* стратегічний менеджмент; управління проектами в медицині; фінансовий менеджмент; HR-менеджмент з циклом психології управління.

*Мета дисципліни:* опанування здобувачем знань та формування професійних компетентностей щодо сучасного управління і маркетингової діяльності організацій галузі охорони здоров'я, зокрема фармації.

*Завдання дисципліни:*

- отримання ґрунтовних знань щодо основних понять і категорій фармацевтичного менеджменту;
- формування у здобувачів вмій і навичків управління організаційними процесами та організаційною поведінкою персоналу
- сприяння формуванню управлінського мислення та отриманню практичних навичок щодо прийняття управлінських рішень з побудови структури, дизайну фармацевтичної організації.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра організації та економіки фармації

*Очікувані результати:*

*У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:*

*Знати:*

- основні принципи та закони діяльності організації в галузі охорони здоров'я, зокрема у фармації;
- основні поняття і категорії менеджменту організацій в галузі охорони здоров'я, зокрема у фармації;;
- етапи життєвого циклу організації та особливості менеджменту на різних етапах життєвого циклу організації;
- механізми створення, реєстрації та ліцензування підприємств різної організаційно-правової форми в галузі охорони здоров'я, зокрема у галузі фармації;
- специфіку управління суб'єктів господарювання в галузі фармації.

*Вміти:*

- обґрунтовувати та визначати оптимальну форму господарювання організації;
- визначати та формувати організаційну структуру організації;
- вирішувати комплексні управлінські (виробничі, фінансові, маркетингові, кадрові та інші) завдання з метою підвищення показників ефективності діяльності організації.

## **ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Форми і методи навчання*

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій (20 год.) та практичних занять (24 год.); організації самостійної роботи здобувача (76 год.).

*Методи навчання.*

*Лекція.*

*Практичні заняття:* словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань, та кейси з визначених сучасною проблематикою завдань.

*Самостійна робота:* самостійна робота ґрунтується на: роботі з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовкою до практичних занять та ситуаційних завдань.

*Зміст навчальної дисципліни*

**Тема 1. Менеджмент і підприємництво. Суб'єкти підприємництва в галузі охорони здоров'я та умови їх господарювання**

Підприємництво та підприємства у фармації. Особливості підприємницької діяльності у галузі фармації. Класифікація фармацевтичних підприємств. Організаційні форми Порядок державної реєстрації та ліцензування фармацевтичного підприємства. Підприємницькі ризики та збитки. Ліквідація підприємницької діяльності. Бізнес і соціальна відповідальність. Форми виявлення соціальної відповідальності підприємця. Етика бізнесу.

**Тема 2. Методи фармацевтичного менеджменту.**

Сутність і класифікація методів фармацевтичного менеджменту. Характеристика методів фармацевтичного менеджменту за впливом на керовану систему: економічні, технологічні, соціально-психологічні та адміністративні. Стандарти фармацевтичного управління. Комплекс належних фармацевтичних практик.

**Тема 3. Сполучні процеси у менеджменті закладів охорони здоров'я.**

Управлінські рішення: сутність, класифікація, чинники впливу. Комунікації та інформація у фармацевтичному менеджменті. Характеристика комунікаційного процесу. Характеристика фармацевтичної інформації. Документообіг фармацевтичного підприємства. Автоматизація

# МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

## Кафедра організації та економіки фармацевції

управлінської діяльності.

### **Тема 4. Кадровий менеджмент в медичних закладах.**

Управління трудовими відносинами у фармацевтичних організаціях. Робочий час та час відпочинку. Мотивування праці. Заохочувальні та компенсаційні виплати в процесі трудової діяльності. Правове регулювання праці, трудової дисципліни та трудових суперечок.

### **Тема 5. Управління трудовим потенціалом в медичних закладах.**

Сучасна фармацевтична освіта в Україні. Багатоступенева безперервна фармацевтична освіта. Номенклатура посад фахівців з фармацевтичною освітою. Підготовка та атестація фахівців. Управління фармацевтичними кадрами

### *Перелік рекомендованої літератури:*

#### *Основна:*

1. Борщ В.І., Рудінська О.В., Кусик Н.Л. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
2. Борщ В.І. Управління закладами охорони здоров'я. Херсон : Олді-плюс, 2020. 391 с.
3. Борщ В. І. Сучасна парадигма системи управління персоналом закладу охорони здоров'я. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 1 (1). С. 73-79. URL: [http://www.psaejrnl.nau.in.ua /journal/1\\_69\\_1\\_2019\\_ukr/11.pdf](http://www.psaejrnl.nau.in.ua /journal/1_69_1_2019_ukr/11.pdf)
4. Менеджмент і маркетинг у фармацевції: навчально - метод. посіб. / уклад. О.Г. Чирва, О.В. Гарматюк; МОН України, УДПУ . Умань: Візаві, 2018. 217 с.
5. Мнушко З.М., Мусієнко Н.М., Ольховська А.Б. Практикум з менеджменту та маркетингу у фармацевції. Ч. I Менеджмент у фармацевції: Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл./ Х.: Вид-во НФаУ; Золоті сторінки, 2017. 144 с.
6. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканєвич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. Київ : Вид-во Ліра-К, 2017. 528 с.
7. Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. 166 с.
8. Фармацевтичний менеджмент. Практикум / уклад. Л.М. Унгурян, І.Б. Петкова та ін.; Одеса: ОНМедУ, 2019. 100 с.
9. Громовик Б. П. Фармацевтична логістика : фокус на допомозі пацієнту : монографія / Б. П. Громовик, Л. М. Унгурян. Львів: РАСТР-7, 2013. 212 с.
10. Інформаційний менеджмент. Навч. посібник. Рекомендовано МОН України / Кобилін А. М., Самородов Б. В., 2018. 216 с.
11. Косач І. А. Ділове адміністрування: менеджмент організацій та управління змінами. Навчальний посібник / І. А. Косач, Л. С. Ладонько, І. В. Калінько. Київ: Кондор Видавництво, 2014. 217 с.
12. Крикавський Є. В. Дейнега І. О. Маркетинговий менеджмент: навч. посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. 254 с.
13. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. посібник.-2-е вид. доп. і перероб. Львів: НУ "Львівська політехніка" (Інформаційно-видавничий центр "Інтелект+" Інституту післядипломної освіти), "Інтелект-Захід", 2017. 352 с.

#### *Додаткова:*

1. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ при Президентові України, 2011. 134 с.
2. Баєва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 360 с

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра організації та економіки фармації**

3. Кремінський Ю.І. Наукове обґрунтування професійної ролі фармацевтичного фахівця на засадах положень Всесвітньої організації охорони здоров'я та Міжнародної фармацевтичної федерації в умовах трансформації українського суспільства : дис. ... д-ра філософії : [спец.] 226, 22 / Ю.І. Кремінський. Львів, 2023. 278 с.
4. Наукове проектування ефективного механізму регулювання і саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні.: автореф. дис. ... д.філософ : 226 - Фармація, промислова фармація / О. Б. Панькевич ; Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2021.
5. Ольховська А. Б. Теоретико-методичні аспекти формування механізму антикризового управління маркетинговими комунікаціями фармацевтичних підприємств / А. Б. Ольховська, В. В. Малий // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. 2019. № 1 (57). С. 41-50.
6. Olkhovska A., Malyi V., Nessonova M. & Chehrynets A. (2020). Methods of assessment of quality of partnership relations between pharmaceutical market entities in the medicine promotion system on the basis of multicriterial choice. ScienceRise: Pharmaceutical Science, (6 (28), 85–92. <https://doi.org/10.15587/2519-4852.2020.222252>

*Електронні ресурси:*

1. <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/>
2. <https://info.odmu.edu.ua/>
3. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
4. Щотижневник «Аптека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/>.

**ОЦІНЮВАННЯ**

*Форми і методи поточного контролю:*

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання виконання індивідуальних завдань;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

**Критерії поточного оцінювання на практичному занятті**

<b>Оцінка</b>	<b>Критерії оцінювання</b>
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; наводить доцільні практичні приклади. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у практичному занятті; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; показує пасивну роботу на практичних заняттях. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50%

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра організації та економіки фармації**

	відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

*Форми і методи підсумкового контролю:* залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальні завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Самостійна робота:*

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійне опанування матеріалу декількох лекцій; підготовка до кожного практичного заняття;
- самостійне виконання індивідуальних завдань, підготовка презентацій для захисту індивідуальних завдань.

### **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра організації та економіки фармації**

- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнь:*

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.